

Milyen takarónövényt válasszunk?

A talajtakarás előnyei

- csapadékos időben is járható felület
- téli csapadék jobb befogadása
- elnyomja a gyomokat
- szervesanyag pótlás
- tápanyag megkötés
- nitrogén-gyűjtés
- erózió- és defláció védelem
- talajtömörödés csökkentése
- talajélet növelése
- hasznos szervezeteknek életteret ad
- növeli a beporzók számát
- fonálféreg gyérítő hatás

Takarónövényként gyorsan fejlődő, jó gyomelnyomó képességű, könnyen lebomló növényeket érdemes vetni. Nem alkalmasak a nagy vízigényű, illetve nagyon magasra növő fajok.

Fűfélék

- Gyökérzetük talajlazító, erózió védő
- Nagy biomassza tömeget képeznek
- A talajból nitrogént és káliumot kötnek meg
- Jó gyomelnyomó képességűek
- Magasabb C:N arányuk miatt lassabb az elbomlásuk

Pillangósok

- Nagy mennyiségű nitrogént képesek megkötni a levegőből (lóbab akár 200 kg/ha)
- Jó gyomelnyomó és erózióvédő hatásúak
- A herefélék kiváló mézelő növények, ezért a beporzók számára jó életteret biztosítanak
- Fagynak erősen kitett területeken jó választás
- Kedvező C:N arányuk miatt pedig gyorsan lebomlanak

Keresztesvirágúak

- Gyors növekedésűek, jó gyomelnyomó képességűek
- Nagy biomassza tömeget adnak
- Jellemzően a beporzók és a hasznos szervezetek élettereként szolgálnak az ültetvényekben
- Vastag karógyökerükkel lazítják a talajt, gyökérváladékuk pedig csökkenti a talajkórokozók és a nematódák számát
- A bimbós-virágzó állomány kevésbé fás, így ebben az állapotban ajánlott a talajba bedolgozni

Egyéb egynyáriak

- Gyors növekedésű, jó gyomelnyomó növények
- Sűrű gyökérzetük védi a talajt
- Jó mézelő növények

Miért válasszunk [sorköztakarásra](#) keveréket?

- Sűrű gyökérzet a felszín közelében
- Kevésbé engedi le a vizet
- Könnyebben alakul ki talajtömörödés
- Pár éven belül foltossá válhat és újra kell vetni
- Minden kaszálás/mulcsozás után, az állomány növekedésekor víz-és tápanyagfelvétele megnő
- Mindig lesz egy-egy növekvő faj, és kitöltik egymás helyét
- Keverék alkalmazásával jól kihasználhatóak az egyes fajok pozitív hatásai, szinergista hatásuk
- Mézélő növényekkel a beporzók felszaporodnak az ültetvényben
- A pillangósok megkötik a légköri nitrogént
- Az eltérő gyökerek védik a talajt és megkötik a tápanyagokat

Milyen kihívások jelentkezhetnek a talajtakarás során?

• **Vízhasználat**

Természetesen a takarónövényeknek is szükségük van vízre és így egy beállt ültetvény összes vízigényét 10-30%-kal is növelhetik. Azonban a takarónövények képesek növelni a talajba szivárgó csapadékvíz mennyiségét, a talaj vízmegtartó kapacitását és ennek köszönhetően a rendelkezésre álló víz mennyiségét. A takarónövények vízfelhasználásának mennyisége függ attól, hogy az adott ültetvény mennyire árnyékolja a talajt. A növényekkel takart talaj tovább marad nedves.

• **Fagykár kockázata**

A takarás nélküli, csupasz földfelület képes éjszaka leadni a megkötött hőt és így 1,6 - 2,2 0C-kal növelni a levegő hőmérsékletét. A takarónövényekkel bevetett föld nem képes annyi hőt megkötöni, ezért kora tavasszal, rügyfakadáskor megnőhet a fagyveszély. Azonban a takarónövények korai kaszálásával megelőzhető a radiációs (kisugárzási) fagykár.

• **Növényegészség**

A takarónövények alkalmazáskor figyelembe kell venni az ültetvény technológiai igényeit és a növényegészségügyi szempontokat is. Például az érés elején érdemes a takarónövényeket eltávolítani/alacsonyan kaszálni, a betakarítás megkönnyítése érdekében. Jó választás lehet pillangósokat nagyarányban tartalmazó keverék, amely lebomlik a nyár folyamán. A növényegészségügyi szempontból káros növényi maradványok (levél, természúmia, nyesedék) eltávolítását nehezítheti a túl magas takarónövény, ezért áttelelő, vagy évelő takarónövények esetében a kaszálásokat a munkálatokhoz kell időzíteni. A késő őszi kaszálás felaprítja a leveleket és a termésmaradványokat. A nyesedék lehordása szempontjából megoldást jelenthet, ha minden második sorközbe kerül évelő takarónövény, vagy ha az egyényári takarónövényt a metszési munkálatok után vetik el.

• **Pocok**

A z évelő takarónövények alkalmazásával megnőhet a rágcsálók károsításának veszélye az ültetvényben. Az évelő keverékek kisebb arányba tartalmazzanak a rágcsálók által kedvelt

hereféléket. Lágyszárú, egyéves növények alkalmazásával van annyi talajbolygatás, amely már segíthet kezelni a problémát. Alternatív megoldást jelenthet ragadozó madaraknak (pl. bagolynak) odút kihelyezni.

• Fonálférgesek

A takarónövények hatással vannak a nematódák (*Pratylenchus* sp., *Heterodera marioni*, *Mesocriconema xenoplax* és *Meloidogyne* sp.) populáció dinamikájára. A takarónövények is lehetnek gazdanövényei a fonálférgeseknek, azonban bizonyos fajok gyérítő hatással rendelkeznek. Ilyen például a mustár.

Vetés

A vetés mélysége: **2-4 cm**

A vetésideje az alkalmazott technológiától függően:

- Márciusban az egyéves, vagy évelő keverék
- A betakarítást követően az áttelelő, vagy évelő keverékek.

A vetés módja a technikai háttértől függően lehet:

- Szórva vetés műtrágyaszórával: ebben az esetben nagyobb dózis szükséges a vetőmag keverékből. Vetés előtt a talaj lazítása indokolt, utána pedig hengerezni kell.
- Talajba vetés, vetőgéppel.
- Magágyat elő kell készíteni.
- No-till vetőgéppel.

Lehetőségek

- Minden sorköz: A keveréket minden sorközbe elvetik. A kaszálás, vagy hengerezés csak néhány sorközben történik, hogy minél kevesebb legyen a biotermészeti veszteség.
- Minden második sorköz: A sorok fele üres marad, ezek a „munka sorok”.
- Eltolt vetésidő: A sorok felét betakarítást követően vetik el, a másik felét a munkálatok elvégzése után.
- Alacsony növekedésű takarónövény: Alacsony fajok (pl. herefélék) kerülnek elvetésre, így a munkálatok elvégzését nem akadályozzák a növények, azonban fedik a talajt.

Sorköznövények ápolása

Szükség esetén, ha az állomány túl magasra nő, vagy virágzás során a sorközök ápolása történhet:

- szárzúzós
- kasza
- henger használatával

Terminálás

- **Áttelelő keverékek korai terminálása (febr.-márc.):**

A terminálás még más műveletek előtt megtörténik. A termésmúmiák aprítása a takarónövényekkel együtt egymenetben megtörténik. A takarónövényeknek alacsony a C:N aránya. Fagykár kockázatának csökkentése.

A biomassa felhalmozódás korlátozott. Az állomány még nem virágzik (pillangósok nitrogénkötése 50%-os virágzásban a legnagyobb).

- **Áttelelő keverékek közép-korai terminálása (márc.-ápr.)**

Nagyobb biomassa tömeg. A takarónövényeknek alacsony a C:N aránya. Elkerülhető a tápanyag és víz kompetíció.

Korlátozza a vadonélő rovarok életterét. Az állomány még nem virágzik (pillangósok nitrogénkötése 50%-os virágzásban a legnagyobb).

- **Áttelelő keverékek késői terminálása (jún.-júl. artó kap)**

Egyes fajok magot érlelnek be (ez nemkívánatos tulajdonság is lehet), újrvetik magukat. Bőséges nektár és pollen forrás a beporzóknak. Egyes fajok elfásodnak, a C:N arányuk nagy lesz. Nehezebb terminálni, és nehezebben bomlanak le

Biomassa túl nagy lesz, nehezen kezelhető.

Forrás: Lajtamag kiadványok 2023

